

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΜΟΓΕΝΩΝ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΜΑ Α

- Πρώτη άποψη για τον σεβασμό : απόδοση τιμής και υπόληψης σε διάφορα πρόσωπα
- Δεύτερη άποψη : εκτίμηση για τα συγγενικά πρόσωπα (άμεση οικογένεια) και το έργο των δασκάλων, τα πολύτιμα διδάγματά τους
- Τρίτη άποψη : ο σεβασμός για τους κανόνες κοινωνικής συνύπαρξης και για την αξία των νόμων και των παραδόσεων ως μέσου σύνδεσης με το παρελθόν
- Τελευταία άποψη : αποτελεί μια μορφή αυτοσεβασμού, σεβασμού απέναντι στον συνάνθρωπο, τον ηθικό αξιακό κώδικα και στο έμπρακτη απόδειξη της φροντίδας για τη φύση, που ζητά την προσοχή του ανθρώπου.

ΘΕΜΑ Β

Β1.

α. Λάθος

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Σωστό

β2. α.

Εισαγωγικά :

« φωνάζεις» - μεταφορική/ ποιητική χρήση του λόγου,

« το να υπολήπτεσαι ... διάφορα πρόσωπα» - ευθύς λόγος/ αυτούσια μεταφορά λόγων

Ρηματικά πρόσωπα :

«γινόμαστε» - επιδιώκει να προβάλλει το ζήτημα της ανθρώπινης αξίας ως καθολικό, προσδίδει συλλογικότητα, υποδεικνύει τη συνυπευθυνότητα όλων για την επίδειξη του σεβασμού, καθιστά το ύφος άμεσο, ζωντανό, παραστατικό

« είναι» - βεβαιότητα, παρουσίαση του χαρακτηρισμού του σεβασμού ως κοσμήματος σαν μια γενική αλήθεια, αντικειμενική, ως ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός.

«μάθε»- επιδιώκει να παρακινήσει άμεσα τον αναγνώστη να υιοθετήσει μια στάση ζωής που επιδεικνύει σεβασμό για τον συνάνθρωπο, συμβουλευτικός- προτρεπτικός τόνος, δημιουργεί έναν τεχνητό αγωγό επικοινωνίας, μια νοερή γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη, οικειότητα.

β.

Για να – σκοπός

Γιατί- αιτιολόγηση

Εάν- (προ)υπόθεση

Ή- διάζευξη

Όταν- χρόνος

B3.

Στην πέμπτη παράγραφο, ο συντάκτης του κειμένου, Αντώνης Σπανός, αξιοποιεί την επανάληψη του ρήματος «χάσαμε» («χάσαμε κάθε ίχνος...χάσαμε τον σεβασμό...χάσαμε τον σεβασμό...τον χάσαμε...») ως κύρια γλωσσική επιλογή για την υποστήριξη των απόψεών του. Ειδικότερα, μέσω αυτής επιδιώκει να δώσει **έμφαση** στο γεγονός ότι ο σημερινός άνθρωπος έχει χάσει τον ηθικό του προσανατολισμό, η κοινωνία έχει χρεοκοπήσει ηθικά και ο σεβασμός δεν υφίσταται ως βασική αρχή στον αξιακό κώδικα του ανθρώπου. Με τον τρόπο αυτό, **ευαισθητοποιεί και προβληματίζει** τον αναγνώστη για τη σοβαρότητα του ζητήματος.

Επιπλέον, η επανάληψη του ρήματος «χάσαμε» υποδεικνύει τις **διαφορετικές όψεις και πλευρές του θέματος** ως προς τα αίτια του φαινομένου, εφόσον προκύπτει ως αποτέλεσμα ηθικού αποπροσανατολισμού «χάσαμε κάθε ίχνος...», ως επίπτωση της εποχής μας και των δυσκολιών επιβίωσης (« ... στην προσπάθεια να επιβιώσουμε...»), ως ένδειξη ναρκισσισμού, εγωισμού, ως αποτέλεσμα υιοθέτησης του δικαίου της πυγμής, της χρησιμοθηρίας και της αναληψίας (« Χάσαμε... με την ιδέα ότι πάντα εμείς ξέρουμε... χωρίς να νοιάζεσαι για τον άλλον»). Με τον τρόπο αυτό, **διαιρεί** τα αίτια του φαινομένου, βοηθώντας τον αναγνώστη να κατανοήσει σε βάθος όλες τις πλευρές του ζητήματος. Κατ' αυτή την έννοια, η επανάληψη έχει και δομικό ρόλο στην παράγραφο.

Άλλες ενδεικτικές απαντήσεις : καθολικότητα, συνυπευθυνότητα, μαζικότητα προβλήματος, μείωση επικριτικού τόνου.

ΘΕΜΑ Γ

Θέμα → Το αίτημα για αλληλεγγύη / αλληλοβοήθεια/ συμπαράσταση / αγάπη/κατανόηση/ ενσυναίσθηση/ υποστήριξης του συνανθρώπου.

Ιδέες που συνδέονται με το θέμα :

- Ο αποφασιστικός αγώνας για τα δικαιώματα του ανθρώπου και για την προσφορά βοήθειας ανοίγει παράθυρα ελπίδας, αναβαθμίζει την υπόσταση του ανθρώπου.
- Η προσφορά βοήθειας αποτελεί μέσο υπέρβασης της ψυχικής οδύνης, κούρασης, του τέλματος
- Η αλληλεγγύη προς τον συνάνθρωπο συμβάλλει στην υποχώρηση του φόβου για τον άλλον, της ανασφάλειας, της έλλειψης κοινωνικότητας
- Η αγάπη, ο αλτρουισμός αποτελεί μια μορφή μικρής αθανασίας.

Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες :

- Στιχ 1- 3 : β ' πληθ, προστακτική → προτρεπτικός τόνος, επιτακτικότητα αιτήματος

- Στιχ 4-5 : μεταφορά, σύμβολο («φως που γεννιέται σε μάτια αποφασισμένα») → αναδεικνύει την αισιοδοξία και την ελπίδα που γεννά η αλληλεγγύη
- Στιχ 6-7: μεταφορά, εικόνα, προσωποποίηση → αισθητοποιεί τη μαγική δύναμη του αλτρουισμού στον ψυχικό πόνο του συνανθρώπου
- Στιχ 11- 14 : εικόνες υπερρεαλιστικές, μεταφορά, υπερβολή («δε θα πεθάνω ποτέ») → προβάλλει με emphaticό τρόπο την παντοδυναμία της αγάπης στην υπέρβαση του φόβου απέναντι σε ενδεχόμενους κινδύνους και το γεγονός ότι η υποστήριξη του συνανθρώπου είναι η υπέρτατη αξία.

Προσωπική άποψη :

Κάθε απάντηση είναι αποδεκτή, εφόσον είναι τεκμηριωμένη.

Ενδεικτικά, οι μαθητές θα μπορούσαν να αναφέρουν ότι το κάλεσμα αυτό στη σημερινή εποχή είναι επιτακτικό εξαιτίας της πληθώρας των κοινωνικών προβλημάτων. Κάθε νέος οφείλει να ανταποκριθεί σε αυτό το αίτημα, συμμετέχοντας, για παράδειγμα, σε εθελοντικές οργανώσεις που υποστηρίζουν τα δικαιώματα των αδυνάτων, επιδεικνύοντας σεβασμό για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, υποστηρίζοντας έμπρακτα τα δικαιώματά τους, εκδηλώνοντας ενδιαφέρον για τα προβλήματα της παγκόσμιας κοινότητας, μέσα από ενέργειες της μαθητικής κοινότητας, προσπαθώντας να συνομιλήσει με τους συνανθρώπους του, του άμεσου κοινωνικού περιβάλλοντος, να του απευθύνει λόγια συμπαραράστασης, να επιδείξει ενσυναίσθηση.

ΘΕΜΑ Δ

Επικοινωνιακό πλαίσιο

Τύπος κειμένου : Ομιλία στη Βουλή των Εφήβων

Προσφώνηση (Αγαπητοί Έφηβοι Βουλευτές/ Αγαπητοί Συνάδελφοι/ Φίλες και Φίλοι/ Κυρίες και Κύριοι)

Χρήση α' ενικού/ πληθ, β πληθ προσώπου, ύφος άμεσο, απλό, ζωντανό

Αποφώνηση (« Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας»/ « Σας ευχαριστώ που με ακούσατε»)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προτεινόμενη προβαλλόμενη άποψη

Πεποίθηση ότι ζούμε σε μια προηγμένη κοινωνία, πολιτισμένη που έρχεται σε αντίθεση με τα βιώματα της καθημερινότητας που αποδεικνύουν το έλλειμμα σεβασμού + σημαντικότητα του θέματος + ανάγκη να συμπεριληφθεί στις συνεδριάσεις της Βουλής των Εφήβων.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 1 Συμφωνία με την άποψη ότι κυριαρχεί έλλειμμα σεβασμού στην εποχή μας : (Παραδείγματα έλλειψης σεβασμού)

- Μείωση της αξίας του άλλου, πχ προσβλητικά σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, υποτιμητικοί χαρακτηρισμοί σε διάφορες εκφάνσεις της καθημερινότητας
- Πίστη στην ανωτερότητα του εαυτού μας, πχ φαινόμενα καθημερινής αλαζονείας, όπως περιφρόνηση του διαλόγου, αυταρχική επιβολή προσωπικής άποψης.
- Πλεονεξία, έλλειψη ενσυναίσθησης και έγνοιας για τον άλλο, πχ αθέμιτος ανταγωνισμός στην εργασία, καταπάτηση, περιφρόνηση των δικαιωμάτων των κοινωνικά ευπαθών ομάδων, όπως των ΑΜΕΑ, προσφύγων, ηλικιωμένων, αναλφάβητων
- Έλλειψη σεβασμού στους κανόνες κοινωνικής συμβίωσης, στην παράδοση, στους νόμους, πχ του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, φοροδιαφυγή, κανόνες κοινωνικής αγωγής, κανόνες υποχρεωτικής χρήσης της μάσκας και υγιεινής στην περίοδο της πανδημίας, βανδαλισμοί μνημείων, εγκληματική αδιαφορία απέναντι στα μνημεία.
- Απουσία περιβαλλοντικής συνείδησης, πχ εμπρησμοί, κακοποίηση ζώων, ασυλλόγιστη ρίψη σκουπιδιών, εμπορευματοποίηση φύσης, αισχροκέρδεια σε βάρος της φύσης, αποψίλωση δασών.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ 2

Τρόποι εκδήλωσης σεβασμού για τον εαυτό μας

- Συνέπεια στις ηθικές αρχές και κοινωνικές αξίες, όπως η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία, πχ μη αποδοχή ευνοιοκρατικών διαδικασιών για την προσωπική ανάδειξη και ανέλιξη, εκδήλωση διαμαρτυρίας για περιστατικά που αντιβαίνουν προς την κοινωνική δικαιοσύνη και σεβασμό στην αξία του ανθρώπου
- Άσκηση αυτοκριτικής, ειλικρινής διάθεση μεταμέλειας, διόρθωση αδικιών και σφαλμάτων
- Ανταπόκριση στα καθημερινά καθήκοντα/ υποχρεώσεις στην εργασία
- Ανυποχώρητη πίστη στον αξιακό κώδικα του Ανθρώπου, ακόμα και σε δύσκολες εποχές για την καθημερινή επιβίωση, που συχνά παρασύρουν τον άνθρωπο στην αισχροκέρδεια, στην εκμετάλλευση του συνανθρώπου

Τρόποι εκδήλωσης σεβασμού για τον συνάνθρωπο

- Σεβασμός προς τη διαφορετικότητα, πχ καταγγελίες, συμμετοχή σε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας σε περιπτώσεις καταστρατήγησης των δικαιωμάτων των μειονοτικών ομάδων
- Εκτίμηση έργου της παλαιότερης γενιάς, γόνιμος διάλογος με ηλικιωμένους
- Συνειδητή στάση επίδειξης ενδιαφέροντος για τα παγκόσμια προβλήματα, για την περιβαλλοντική κρίση, μέσα από την αδιάλειπτη ενημέρωση, τη συμμετοχή σε «πράσινες δραστηριότητες»
- Σεβασμός κανόνων κοινωνικής συμβίωσης στο σχολείο, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στις δημόσιες υπηρεσίες, ευγένεια, τήρηση των κανόνων καθαριότητας των δημόσιων χώρων

- Επίδειξη ενδιαφέροντος για την παράδοση και το έργο των προγόνων, μέσα από την ουσιαστική τήρηση παραδόσεων, καλλιέργεια γλωσσικής παιδείας, φροντίδα για τους αρχαιολογικούς χώρους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Καθώς το ζήτημα του σεβασμού και αυτοσεβασμού είναι πολυδιάστατο και επίκαιρο, δεν μπορεί να εξαντληθεί στο πλαίσιο μιας προσωπικής εισήγησης. Οφείλουμε όλοι καθημερινά να επιδεικνύουμε μια στάση ανθρωπιάς, υπευθυνότητας και ουσιαστικού ενδιαφέροντος για τον συνάνθρωπο. Ο πολιτισμός είναι κυρίως στάση ζωής, καθημερινή πρακτική και όχι απλώς δείκτες βιοτικού επιπέδου ή ζήτημα μόρφωσης.

Σας ευχαριστώ που με ακούσατε